

Draconische BSA-praktijken

Bij de opleiding Economie & Bedrijfseconomie (EUR) maakt men zich zorgen over de instroom van ongeschikte studenten die door een andere opleiding met een bindend studieadvies (BSA) heengezonden zijn. Via intakegesprekken tracht men hen tot een gefundeerde studiekeuze te brengen (Onderzoek van Onderwijs, juni 2011).¹ Een probleem is echter dat deze risicostudenten zich vaak pas eind augustus of begin september aanmelden en dat is niet verwonderlijk, want sommigen krijgen pas in de tweede helft van augustus definitief uitsluitel of ze hun eerstgekozen studie mogen voortzetten. Opleidingen zouden eigenlijk een zodanig BSA-criterium moeten kiezen dat het al vóór de zomervakantie duidelijk is of studenten hun opleiding mogen vervolgen. Op die manier krijgen ze na een negatieve BSA-beschikking voldoende tijd om hun studiekeuze te herzien en zich op hun nieuwe studie voor te bereiden. Een andere oplossing die men zou kunnen overwegen, is dat men de propedeuse als brugjaar inricht, waarna studenten kunnen doorstromen naar een opleiding waarvoor ze geschikt zijn gebleken. Maar afgezien daarvan mag de Rotterdamse economieopleiding nog wel eens goed naar de studeerbaarheid van haar propedeuse kijken. Zij maakt zich zorgen over de ongeschiktheid van aankomende studenten, terwijl er méér reden is de geschiktheid van haar propedeuseprogramma in twijfel te trekken.

1. Inleiding

Eerstejaarsstudenten van de EUR-opleiding Economie & Bedrijfseconomie worden met een BSA-advies verwijderd als ze niet minimaal 40 van de 60 studiepunten verworven hebben.² Zij mogen zich de eerstkomende drie jaar niet meer bij de opleiding inschrijven. Een uitzondering wordt gemaakt voor:

- studenten die zich vóór 1 februari hebben laten uitschrijven, want in dat geval mogen ze volgend jaar gewoon opnieuw beginnen, met medeneming van de studiepunten die ze vorig jaar behaald hebben;
- studenten die door *persoonlijke omstandigheden* niet in staat zijn geweest aan de BSA-norm te voldoen; zij moeten aan het eind van het volgende studiejaar alle 60 studiepunten van de propedeuse verworven hebben (evenals hun overige studiegenoten die in het eerste studiejaar weliswaar nog geen 60 maar wel minimaal 40 studiepunten hebben vergaard).

Dit is dus de vraag die ik wil opwerpen: krijgen E&B-studenten die op 1 september 2011 aan hun Rotterdamse propedeusestudie beginnen een eerlijke kans om aan het BSA-criterium (verwerving van 40 van de 60 studiepunten) te voldoen? Of zou een ander BSA-criterium de voorkeur verdienen?

2. Wanneer start het programma?

Volgens de wet start het studiejaar op 1 september, maar het E&B-programma begint reeds op 29 augustus. Als studenten op 1 september binnenkomen, hebben ze in elk geval al de diagnostische entreetoets Wiskunde gemist, die verplicht is om het tentamen Wiskunde-1 te mogen afleggen.³ De uitkomsten van deze toets vormen een input voor de voorlopige BSA-adviezen die in het najaar worden uitgebracht.

Maar eigenlijk start het programma al eerder. Aankomende studenten die hun vwo-opleiding hebben afgesloten met Wiskunde-A (zoals in het profiel Economie & Maatschappij gebruikelijk is), krijgen het dringende advies reeds in de zomervakantie de gratis onlinecursus Wiskunde te doorlopen.⁴ De vwo-kennis wordt niet alleen opgefrist maar ook uitgebreid, met name m.b.t. het omgaan met functies. Succesvolle deelname aan deze cursus levert een bonuspunt bij de tussentoetsen van het propedeusevak Wiskunde-1 op. Het vwo-certificaat voor Wiskunde-A (niveau 2) of Wiskunde-B is een toelatingsvoorwaarde voor de opleiding E&B.⁵ Maar ook voor de bezitters van Wiskunde-B wordt deelname aan deze Engeltalige zomercursus nuttig geacht, al was het maar om zodoende alvast vertrouwd raken met de Engelse wiskundige termen en met het feit dat E&B-studenten geen grafische rekenmachine mogen gebruiken.

3. Welk startniveau is vereist voor succesvolle propedeusestudie?

Voor bijna alle propedeusevakken is grondige wiskundige voorkennis vereist. Een voldoende cijfer voor

¹ <http://www.studiesuccesho.nl/2011/10/30/hoewoorkomenwe-datstudentenmeteennegatiefbsawederomeenverkeerdestudiekiezen/>

² http://www.eur.nl/ese/informatie_voor/studenten/bachelorstudenten/bindend_studie_advies/

³ http://ese.sin-online.nl/studiegids/?action2=show_course&course=FEB11003

⁴ http://www.eur.nl/ese/informatie_voor/studenten/bachelorstudenten/zomercursus_wiskunde/

⁵ [http://www.eur.nl/scholieren/opleidingen/bacheloropleidingen/economie_bedrijfseconomie/toelating/;](http://www.eur.nl/scholieren/opleidingen/bacheloropleidingen/economie_bedrijfseconomie/toelating/)

http://www.eur.nl/ese/informatie_voor/studiekiezers/bachelor/wiskundetoets/#c842455;

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Wiskunde_\(schoolvak_in_Nederland\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Wiskunde_(schoolvak_in_Nederland))

Wiskunde-A is niet genoeg, temeer daar studenten zich zonder grafische rekenmachine moeten kunnen redden. En in de tweede plaats hebben propedeusestudenten een stevige kennis van de Engelse taal nodig. Bijna alle studieboeken zijn Engelstalig, waarbij ook Angelsaksisch wiskundig jargon gehanteerd wordt.

4. Worden E&B-studenten voldoende begeleid in hun propedeusestudie?

De faculteit heeft de bijlesorganisatie StudyBoost opgezet, waarin studenten in kleine (minimaal acht-persoons) groepen tegen betaling extra ondersteuning voor de struikelvakken Wiskunde-1, Wiskunde-2, Micro-economie en Statistiek kunnen krijgen:⁶ acht bijeenkomsten van anderhalf uur ter voorbereiding op het reguliere tentamen van een vak. Deze bijlessen kosten *bovenop het reguliere collegegeld* 275 euro per vak, hetgeen echter gerestitueerd wordt (uitgezonderd bij Statistiek) als de student voor het tentamen slaagt.⁷ Ook voor de herkansingen van Wiskunde-1, Wiskunde-2 en Micro-economie wordt een dergelijk bijlesarrangement aangeboden, en daartoe dient men zich opnieuw bij StudyBoost in te schrijven.

5. Krijgen de E&B-studenten voldoende tijd om zich op de reguliere tentamens voor te bereiden?

Het propedeuseprogramma (nominale studielast 1680 uur) is verdeeld in vijf blokken van acht weken, telkens een acht- en een vierpuntsvak per blok.⁸ Direct na de zeven onderwijsweken volgt de tentamenweek.⁹ Aangenomen dat de nominale studielast evenwichtig gespreid is over de weken en dat het laatste tentamen op vrijdag valt, moet de student wekelijks een *nominale studielast* van 42 uur verzetten. Dit is uiteraard een gemiddelde: het is geenszins uitgesloten dat de wekelijkse *individuele* studielast voor vele studenten hoger uitvalt.

6. Zijn er voorzieningen voor parttime studenten?

Faculteiten kunnen een deeltijdopleiding inrichten. Gewoonlijk krijgen studenten dan twee jaar de tijd om hun zestig propedeutische studiepunten te halen. Maar E&B biedt uitsluitend een voltijdse opleiding. Parttime studenten moeten dus, net als hun studiegenoten, in hun eerste studiejaar minimaal 40 studiepunten behalen. De zorg voor een gezin, of een baan naast de studie, geldt niet als een persoonlijke omstandigheid die dispensatie van de BSA-regeling oplevert.

7. Krijgen studenten voldoende gelegenheid om propedeusetentamens te herkansen?

Bij het vaststellen van de nominale studielast (42 veertigurige weken per cursusjaar voor de gemiddelde student) ging de wetgever ervan uit dat tragere studenten gelegenheid zouden krijgen ook in de zomervakantie te studeren, maar mede in verband met de BSA-procedure hebben vele faculteiten de augustusherkansingen geschrapt. E&B verroostert de herkansingen in de eerste drie weken van juli, direct na de afsluiting van het vijfde blok. Daarbij worden studenten met de volgende randvoorwaarden geconfronteerd:¹⁰

- a) Volgens de examenregeling van E&B mogen van de tien propedeusetentamens niet meer dan drie tentamens worden herkanst; de resterende herkansingstentamens kunnen pas in het volgende inschrijvingsjaar worden afgelegd.
- b) Afhankelijk van het herkansingsrooster moet de student waarschijnlijk al tijdens het vijfde blok tijd inruimen om herkansingen voor te bereiden. In elk geval zijn de drie herkansingscursussen van StudyBoost in juni geprogrammeerd. Hiermee loopt de student het risico dat hij/zij onvoldoende tijd overhoudt om voor de twee vakken van het vijfde blok te slagen.
- c) Docenten moeten de tentamenuitslagen binnen drie weken na afname bekend maken, maar voor het vijfde blok geldt als bijkomende norm dat de uitslag minimaal één week vóór het herkansingstentamen bekend moet zijn.¹¹ Als het slecht wil, heeft de student dus niet meer dan één week beschikbaar om deze herkansingen voor te bereiden.

8. Vrijstellingen

Het is denkbaar dat aankomende studenten op grond van eerder in een andere opleiding behaalde studiepunten in aanmerking komen voor vrijstellingen van propedeusetentamens. Dat zou hun kansen vergroten

⁶ <http://esaa.nl/studyboost/>

⁷ De faculteit hanteert dus een tweeledig uitgangspunt: I. cure → no pay; II. no cure → pay. Maar misschien bedoelt zij zoiets als: III. presumption of incurable laziness → pay penalty.

⁸ http://www.eur.nl/ese/informatie_voor/studenten/reglementen/studieschemas_2011_2012/bachelor/economie_en_bedrijfseconomie/

⁹ http://www.eur.nl/ese/english/education/academic_calendar/2011_2012/

¹⁰ http://www.eur.nl/ese/informatie_voor/studenten/bachelorstudenten/hertentamens/

¹¹ http://www.eur.nl/ese/informatie_voor/studenten/bachelorstudenten/tentamenuitslagen/

om in hun nieuwe studie aan het aldaar gestelde BSA-criterium te voldoen. Sommige opleidingen hanteren echter de regel dat studiepunten die via vrijstellingen zijn behaald, niet meetellen in de BSA-berekening. In de opleiding E&B geldt echter een nog striktere regel: in principe krijgen propedeusestudenten geen vrijstellingen op grond van elders geleverde studieprestaties.¹²

9. Een rationeel BSA-criterium?

In §§ 2 t/m 8 hebben we verkend in hoeverre E&B-studenten een eerlijke kans krijgen om aan het BSA-criterium te voldoen. De volgende vraag is wanneer ze te weten komen of ze aan het BSA-criterium voldaan hebben. De docent moet de uitslag van het herkansingstentamen binnen drie weken bekend maken. Als het slecht wil, komt de laatste herkansingsuitslag dus pas op 12 augustus (drie weken na 22 juli) beschikbaar. Als het erom spant kan de BSA-procedure derhalve pas in de tweede helft van augustus worden afgerond. Bovendien kan een negatieve BSA-beschikking pas worden uitgebracht nadat de student in de gelegenheid is gesteld eventuele bezwaren en persoonlijke omstandigheden naar voren te brengen. En mocht de student tegen de definitieve beschikking (of tegen de uitslag van herkansingstentamens) in beroep gaan, dan zal het College van Beroep voor de Examens vermoedelijk pas in september tot een uitspraak komen.

Door het vigerende BSA-criterium (40 studiepunten) worden ongeschikt bevonden studenten dus bemmerd om tot een gefundeerde herziening van hun studiekeuze te komen. Zou het niet anders kunnen? De vier struikelvakken van de E&B-propedeuse zijn verdeeld over de eerste vier blokken en leveren tezamen 20 studiepunten op. Studenten kunnen dus hun opleiding vervolgen terwijl ze voor álle struikelvakken gezakt zijn. Een rationelere BSA-eis zou zijn dat studenten voor alle struikelvakken slagen, ongeacht de resultaten op de overige zes vakken. In dat geval zou men de BSA-procedure kunnen bespoedigen door deze vier vakken in de eerste drie blokken te concentreren en de herkansingen ervan eind juni te verroosteren (dus in de tentamenweek van het vijfde blok).

10. Conclusie

Het bindend studieadvies is bedoeld om ongeschikte propedeusestudenten uit de opleiding te verwijderen en hen de weg te wijzen naar een opleiding die beter bij hen past. Maar kan de studieleiding van E&B met droge ogen staande houden dat zij in dat licht een passend propedeuseprogramma aanbiedt en een passende BSA-procedure hanteert?

Wes Holleman
weblog onderwijs 3-11-2011
<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹² http://www.eur.nl/ese/onderwijs/examencommissie/verzoeken_aan_de_examencommissie/vrijstellingen/